

Uz sākumlapu>Jūsu tiesības>Noziedzīgos nodarījumus cietušie>Kompensācija>Zaudējumu atlīdzības pieprasīšana no likumpārkāpēja Zaudējumu atlīdzības pieprasīšana no likumpārkāpēja

Portugāle

Kā es varu tiesvedības (kriminālprocesa) ietvaros pieprasīt zaudējumu atlīdzību vai cita veida kompensāciju/atlīdzību no noziedzīgā nodarījuma izdarītāja? Kam jāadresē šāds pieprasījums?

Portugālē parasti zaudējumu atlīdzība jāpieprasa kriminālprocesa ietvaros. Ja izdarīts nodarījums, par kuru uzsākts kriminālprocess un ir skartas intereses, uz ko saskaņā ar civiltiesībām attiecas tiesības pieprasīt kompensāciju par bojātu īpašumu, var iestāties arī civiltiesiskā atbildība.

Kriminālprocesa kodeksā (KPK) ir noteikts piederības princips, kas paredz, ka civilprasību par kaitējumu, kas radies nozieguma izdarīšanas rezultātā, ceļ attiecīgā kriminālprocesa ietvaros, un to var atsevišķi izskatīt civillietā tikai gadījumos, kas paredzēti tiesību aktos un noteikti KPK.

Ja cietušais pastāvīgi dzīvo citā ES dalībvalstī un ja šī persona ir cietušais noziegumā, kas veikts valstī, kura nav cietuša dzīvesvietas valsts, cietušais prasības pieteikumu par zaudējumu atlīdzināšanu var iesniegt savas dzīvesvietas valsts iestādei, kas atbildīga par šādu prasības pieteikumu izskatīšanu un lēmumu pieņemšanu. Cietušā dzīvesvietas valsts iestāde pārsūta prasību tās valsts kompetentajai iestādei, kurā noziegums izdarīts.

Kurā kriminālprocesa posmā man jāiesniedz prasība?

Cietušajam ir pienākums paziņot par savu nodomu iesniegt prasību par zaudējumu atlīdzināšanu, iesniedzot sūdzību vai pirms izmeklēšanas pabeigšanas. Pēc tam cietušais tiek informēts par apsūdzības rakstu un 20 dienu laikā var iesniegt prasības pieteikumu par zaudējumu atlīdzināšanu.

Arī tad, ja prasība par zaudējumu atlīdzināšanu netiek iesniegta, tiesnesis pēc savas iniciatīvas un, ņemot vērā cietušā apstākļus, var prasīt apsūdzētajam atlīdzināt cietušajam radušos zaudējumus, izņemot gadījumos, kad pret to ieibilst pats cietušais.

Ja izdarīts vardarbīgs noziegums, cietušais prasības pieteikumu par zaudējumu atlīdzināšanu var iesniegt ne vēlāk kā viena gada laikā pēc galīgā lēmuma pieņemšanas.

Ja cietušais nozieguma izdarīšanas laikā ir bijis nepilngadīgs, cietušais prasību var iesniegt ne vēlāk kā viena gada laikā pēc pilngadības vai rīcībspējas vecuma sasniegšanas.

Kādu summu es varu prasīt un kā man tas jānorāda (jānorāda kopējais apmērs un/vai jānorāda atsevišķie zaudējumi, zaudētie ienākumi un procenti)?

Cietušais var prasīt atlīdzināt zaudējumus šādos gadījumos:

ja bojāts īpašums, tostarp cietušais var prasīt atlīdzināt zaudējumus, kas radušies nozieguma rezultātā (piemēram, var tikt kompensētas izmaksas, kas saistītas ar ārstēšanos slimnīcā, konsultācijām, zāļu iegādi u. c.), kā arī ieguvumus, ko cietušais vairs nesaņem (piemēram, algu, ko cietušais nesaņem darbnepējas laikā);

ja nodarīts psiholoģisks kaitējums — lai gan šādu kaitējumu nevar finansiāli novērtēt, par šādu kaitējumu tomēr var saņemt finansiālu kompensāciju (piemēram, par kaitējumu, kas negatīvi ietekmē labklājību, cieņu, labu reputāciju, vai par kaitējumu, kas saistīts ar fiziskām sāpēm, psiholoģiskiem traucējumiem vai emocionālu spriedzi).

Vai šādām prasībām ir īpaša veidlapa?

Nē, prasības pieteikumā jāiekļauj šīs prasības pamatā esošo faktu apraksts un jānorāda zaudējumi, kas radušies, un to apmērs.

Taču, ja prasības apmērs pārsniedz 5000 EUR, ir jāmaksā tiesas nodeva, un prasību var iesniegt advokāts.

Valsts kompensētie zaudējumi

Vardarbīgu noziegumu gadījumā valsts var izmaksāt avansa maksājumu. Ir jāaizpilda [īpaša veidlapa](#), norādot prasītās zaudējumu kompensācijas apmēru, kā arī ir jāpievieno konkrēti dokumenti, piemēram, cietušā ienākumu nodokļa deklarācija, kā arī prasītāja (ja prasītājs nav cietušais) nodokļu deklarācija par gadu pirms tā gada, kad izdarīts noziegums, kā arī dokumenti, kas pamato veidlapā norādītās izmaksas.

Ar vardarbību ģimenē saistītos gadījumos cietušais var no valsts saņemt avansa maksājumu, un šādā gadījumā ir jāaizpilda [īpaša veidlapa](#). Ir jāpievieno arī a) punktā minētie dokumenti.

Kādi pierādījumi man jāiesniedz, lai pamatotu savu pieprasījumu?

Cietušajam ir pienākums iesniegt visus dokumentus, kas apliecina radušos zaudējumus (sk. 1.1. punktu). Cietušajam ir jāatsaucas arī uz lieciniekiem, kuri var sadarboties un apliecināt, ka cietušajam ir radušies prasībā minētie zaudējumi.

Vai saistībā ar manu pieprasījumu būs jāmaksā tiesas nodevas vai citas maksas?

Ja prasības apmērs nepārsniedz 5000 EUR, nekādas maksas vai nodevas nav jāmaksā, un cietušais pats var iesniegt šādu prasības pieteikumu.

Ja prasības apmērs pārsniedz 5000 EUR, to iesniedz advokāts, kurš pārstāv cietušo, un šādos gadījumos ir jāmaksā tiesas nodeva, izņemot, ja cietušais saņem juridisko palīdzību.

Vardarbīgā noziegumā un ar vardarbību ģimenē saistītā noziegumā cietušas personas avansa maksājuma pieteikums tiek nosūtīts Noziegumos cietušo personu aizsardzības komisijai (CPVC), un šādā gadījumā cietušais tiek atbrīvots no jebkādam maksām vai nodevām.

Ja noziegums izdarīts citas ES dalībvalsts teritorijā, prasības pieteikumu var iesniegt CPVC ar nosacījumu, ka prasītāja pastāvīgā dzīvesvieta atrodas Portugālē.

Vai pirms tiesvedības un/vai tās laikā varu saņemt juridisku palīdzību? Vai tā man ir pieejama, ja nedzīvoju valstī, kurā notiek tiesvedība?

Jā, atsevišķos gadījumos jūs varat pieteikties juridiskās palīdzības saņemšanai.

Cietušajam ir tiesības saņemt juridisko palīdzību un atbalstu saistībā ar viņa tiesībām un pienākumiem tiesvedības laikā.

Ja vēlaties iesaistīties tiesvedībā kā civilprasītājs vai ja esat liecinieks un vēlaties, lai jūs procesā pārstāv advokāts, taču jums nav finanšu līdzekļu attiecīgo izmaksu segšanai, jums juridiskā palīdzība jāpieprasa tiesvedības sākotnējā posmā.

Jūs varat pieprasīt juridisko palīdzību arī šādos gadījumos:

nepieciešams pilnīgs vai daļējs atbrīvojums no tiesas nodevas;

vēlaties, lai tiktu iecelts(-i) advokāts(-i) un apmaksāti ar sniegtajiem pakalpojumiem saistītie izdevumi;

vēlaties pieprasīt tiesas nodevas vai advokātu pakalpojumu apmaksu pa daļām.

Piezīme. Lēmumu par juridiskās palīdzības piešķiršanu pieņem [sociālā nodrošinājuma iestādes](#), pamatojoties uz aprēķinu, kurā ņem vērā pieteikuma iesniedzēja aktīvus, ienākumus un izdevumus. Juridiskās palīdzības pieteikums jāiesniedz, izmantojot veidlapas, ko bez maksas piedāvā sociālā nodrošinājuma iestādes. Veidlapa jāiesniedz personīgi, nosūtot pa faksu vai pa pastu vai iesniedzot internetā — šādā gadījumā jāaizpilda attiecīgā veidlapa

tiešsaistē. Pieteikumam jāpievieno dokumenti, kas apliecina pieteikuma iesniedzēja finansiālās grūtības. Lēmums tiek pieņemts 30 dienu laikā. Šā pieteikuma iesniegšana cietušajam nerada nekādas izmaksas.

Kādos gadījumos krimināltiesa noraidītu vai atteiktos izskatīt manu prasību pret noziedzīgā nodarījuma izdarītāju?

Ja nav notiesājoša sprieduma par nozieguma izdarīšanu, kā arī ja cietušais nevar pierādīt, ka viņam radušies zaudējumi.

Vai es varu pārsūdzēt šādu lēmumu vai prasīt kompensāciju/atlīdzību kā citādi?

Jā. Jums ir tiesības pārsūdzēt lēmumu, ja esat iesaistījies tiesvedībā kā civilprasītājs.

Jūs varat izmantot arī tradicionālos tiesībaizsardzības līdzekļus (civillietas ierosināšana), ja kādu apsvērumu dēļ prasība netiek izskatīta.

Ja tiesa man piespriedusi zaudējumu atlīdzību, kā varu panākt, lai noziedzīgā nodarījuma izdarītājs spriedumu izpilda, un kāda palīdzība man ir šajā saistībā pieejama?

Jā. Ja apsūdzētais brīvprātīgi neatlīdzina zaudējumus, cietušais var pieprasīt veikt izpildes darbību, proti, vērsties tiesā ar prasību izpildīt lēmumu par zaudējumu atlīdzināšanu, vēršot izpildi, piemēram, pret algu, bankas kontiem vai nekustamo vai kustamo īpašumu, līdz cietušais pilnā apmērā ir saņēmis zaudējumu atlīdzību.

Lapa atjaunināta: 04/10/2021

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.